HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI, DE RERVM VARIETATE. Liber XVII.

De rebus dignis.

GENTIVM RITVS.

CAPVT XCIIII.

ORSAN huic tractationi inepta hæc erit accessio, quæ nec de naturæ mirandis, neq; hominum saltem industria, sed potius de stultitia illorum agit. Nihilominus ut reliqua insignis alicuius prudentiæ argumenta adiecimus, ita hæc non minoris insaniæ. In quo genere primũ nobis, à Romanis ueluti illustrioribus, initium facere oportet. At uerò si quis integram historiam legere cupiat, apud Herodianum est. Nos ut omittere eam noluimus, ita Græca nugacitate uti in hoc opere, ubi uel syllabæ sunt expendendæ, opportunum esse non duximus. Igitur ne narratione longius sit procemium: ubi scelestissimorum uirorum, qui iam imperitassent, nomen in deos referri debuisset, ut C. Iulij, qui patriam prodidit: Augusti, qui proscriptionem fecit: Claudij ineptissimi uiri, atque aliorum, fictam imaginem defuncti quàm simillimam imponebant eburneo lecto: assident à dextra matronæ, à læua Senatus atris uestibus, quòdq; mirum est, totis diebus.

Lib. 4.

Modus quo Imperatores in deos referebantur.

Inuisunt

Inuisunt medici: quid amentiæ deesse potest? nisi ut etiam medicamenta propinent. Adijciunt & deterius, se habere ægrotantẽ, publiceq́ pronuntiant. Exacta septima die, tanquam nuper mortuus qui iamdiu sepultus est, sub imagine effertur, crematur cum rebus preciosis (nec in hac nænia quicquam stultius) solenni pompa: interim interclusa aquila auolat: sicq́ deus ille flammas effugiens, in cœlum ferri existimatur. Nec dubito, aliquos à plebe tam stupidos esse, qui uerè credant animam illius in auem cõuersam. Tantum possunt uulgati errores & religioni consecrati.

Quid igitur miremur Antropophagos, quos Caribbes uocant, in quibus odium (ut dixi) initium dedit consuetudini. Sed nunc constat totam Occidentalem Indiam, quæ Europa tota multô maior est, anthropophagorum esse, seu nuper fuisse: nam clementia Cæsaris nostri, potentiaq́, abo liti sunt hi ritus multis in regionibus. Non tam mirum est eò stultitiæ deuenisse, ut cõceptos ex ancillis filios ederent, indeq́ matres: fœditatisq́, ut infantem ex utero matris extraherent, ac deuorarent, quod nos etiam in belluis abhorremus: sed quòd iugulandi rideant, quasi ad illos hoc nihil attineat: & tamen non ignorant primùm uiuentibus cor detrahendum, ut crudum edatur: hic enim mos est sacrificij: plures cũ possint ex ergastulis, in quibus ut sues aluntur ad saginã, aufugere, non sustinent. Ergo desinet admirari qui causas norit. Tantum potest causarũ cognitio, etiam in incredibilibus. Ergo hunc ritum induxit odium (ut dixi) & bellum ac necessitas, sed amplificauit suauitas edulij, & indigẽtia: nã ibi nullum quadrupes erat animal, cuius caro suauis esset gustui, non sues, boues, pecudes, capræ, cerui, equi, asini' ue. Ob inopiã igitur hãc eò progressi sunt. Verũ cũ tã ad uictos q̃ ad uictores pertineret, ut hæ humanæ ui-

Anthropophagi cur.

ctimæ sponte cederentur: uictis quidem, ne me metu suppli cij reliqui pugnã inire nollẽt: uictoribus, ne maiora ob metum mortis molirentur, religionẽ omniũ magnorũ malorũ atq; bonorũ authorẽ induxerũt, qua persuaderẽtur miseri, qui sic sacrificarẽtur, cum dijs in delicijs post mortẽ uiciturros. Incredibile est aũt quantũ apud imperitum uulgus possit opinio, cùm promissa pro præstandis habeant. Verùm nũc pietate Christiana, legumq; metu, propagatisq; undiq; ouibus suibus, capris, atque bobus, edocta etiam arte feras quæ adsunt, uelut cuniculi, aut lepores consequendi, abolitus est (ut dixi) magna ex parte hic ritus. Quòd si obijcias, nõ defuisse lacertos gustu suaues, serpentesq; esui aptos, paiones, quorũ ibi maxima est copia (de Indicis loquor) piscium genera innumera: respõdeo, ut nobis ieiunij tempore liquet, hæc cum carnibus quadrupedum non posse conferri, quinimò tam paucis dieb. & si testudines, & pisces quotidie edas, uires tamen ac robur corporis & ipsa caro deficiunt, ut quædam necessitas quasi impulerit ad flagitium.

Lactatio longa.

In Mexico infantes ad annum usque quartum exactum lactantur, interimq; (ut ferunt) mulier non commiscetur. In quibusdam uerò uicinis regionibus, duodecim annis pueri lactantur: ut ijdem & nutrire, & colore sobolem uideantur. Et forsan unum, alterius gratia: nec uidentur hac diuturna lactatione proficere, nisi quòd in quibusdã longè patientiores nobis sint, non tamen ad labores promptiores. Et forsan inopia eos ad hoc adegit.

Ludi borealium nationum.

In Borealibus regionibus arces è niuibus erigunt, aqua durant illas: intus propugnatores, extra oppugnatores adsunt. Cuniculos defodiunt, scalas admouent: certamen sanè pulchrum & generosum pro tyronibus & iuuentute. Ibidẽ quoniam maria congelantur, itinera dirigunt fixis inter niues &

ues & glacies palis iuniperi. Hospitia quoq; erigunt tribus aut quatuor palmis, à glacie elata, ut ab æstuarijs non dissoluatur glacies, aut clibanis: nam adeò durescit glacies, ut duorum digitorum crassitudine hominem sustineat: trium autem equitem armatũ palmi & dimidij, turmas: quatuor palmorum, integrum exercitum.

Itinera per mare cõgelatum quomodo dirigantur. Glacici duri-ties mira.

Antiquo tempore sub aurora comedebant aristum, pane & uino solo: inde ientaculum: pòst dipurum hora prandij, sed sera: & dorpum, seu cœnam. Mensæ in conuiuio perpetuò paratæ astabant. In cœnas, carnes bouillas assatas, & panem solùm edebant: inuitabant se poculis, & obsoniorũ partib. Alij uerò, & pisces & reliqua comedebant.

Antiquorũ mos de horis capiendi cibi.

LINGVARVM VARIETAS.

CAPVT XCV.

OMNIBVS linguis hoc unum cõmune est, ut res habeãt, & affectus: res quidem nominibus significant, uelut lignũ, lapis, ferrum: affectus uerò uerbis, uelut secare atq; amare: quædã etiam qualitates horũ decernunt, ut uehementer, celeriter, quæ partim aduerbijs, partim præpositionib. significantur. Ortus uerò earũ ut posterior ex priore, atq; ex mixtione, quemadmodũ etiã in naturalib. Generaliter autem, asperior lingua etiã ferociorib. gentibus cõuenit, & minus ordinata rudioribus. Est etiam commune linguis omnibus, ut initium elementi uim eius ostendat, præterquã in Latinis: nã delta & daleth, D significant, excipitur aleph & ain: at uerò apud Latinos e f nõ E, sed F profertur, ut fa. Est etiam generale hoc, ut quædã literæ ubiq; congruant, quædã non, ut F & G in latina fini: alijs locis omnes cõueniunt. At reliquæ linguæ & principio